

โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๗ กับนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. (ตำแหน่งในขณะนั้น) ณ พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ให้จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อทดลองปลูกและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลน เพื่อให้ระบบนิเวศป่าชายเลนกลับคืนสู่ธรรมชาติ จากนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปลูกป่าชายเลนชนิดต่าง ๆ ที่คลองบางตราใหญ่และคลองบางตราน้อย

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงงานฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และนายปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (ตำแหน่งในขณะนั้น) ได้กราบบังคมทูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำโครงการศูนย์พลังงาน โดยได้รับงบประมาณจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ก่อสร้างศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทน รวมถึงการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบการจัดค่ายฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การสาธิต และห้องสมุดพลังงาน และเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑

ผลการดำเนินงาน

๑. ดำเนินการฟื้นฟู ดูแลรักษาและพัฒนาพื้นที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ตามแนวพระราชดำริ ให้เป็นพื้นที่ตัวอย่างเพื่อการเรียนรู้และการสาธิตด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน

- ดูแลและพัฒนาพื้นที่ป่าชายเลน ป่าบก ป่าชายหาด และพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ของอุทยานฯ รวมพื้นที่ ๒๑๕.๓๙ ไร่

- ปลูกต้นไม้ และปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ เพิ่มจำนวนสัตว์น้ำตามธรรมชาติ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งสิ้น ๕๓,๘๒๘ คน

- พัฒนาพื้นที่บริเวณสวนป่าชายเลนทุลกระหม่อม โดยจัดทำและปรับปรุงเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ป้ายสื่อความหมาย ศาลาเรียนรู้ หอศึกษาเรือนยอดพรรณไม้ คาดว่า จะแล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๔

๒. ให้บริการความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์พลังงานและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน ตามแนวพระราชดำริ ให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ชุมชนท้องถิ่น ประชาชนและผู้สนใจทั่วไปอย่างต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ได้จัดกิจกรรมให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย มีจำนวนผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ๕๓,๘๒๘ คน จำแนกตามกิจกรรมดังนี้

- กิจกรรมศึกษาเรียนรู้เยี่ยมชม รวม ๔๕,๐๐๙ คน
- กิจกรรมค่ายฝึกอบรมตามหลักสูตรของอุทยานฯ รวม ๒,๖๘๘ คน
- กิจกรรมประชุมสัมมนาทางวิชาการ รวม ๒,๕๖๒ คน
- กิจกรรมให้บริการความรู้นอกสถานที่ รวม ๓,๕๖๙ คน

- จัดการประชุมสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ เรื่อง “Research of Natural Resources Rehabilitation Environment and Energy” เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

- จัดกิจกรรมการสัมมนาเครือข่ายอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๗๔๑ คน

- เพิ่มช่องทางการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ สื่ออินเทอร์เน็ต เว็บไซต์อุทยานฯ และหน่วยงานเครือข่าย โดยมีจำนวนการเข้าชมสูงถึง ๕๑,๓๓๐ ครั้ง จากการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน ๑๑ เรื่อง

ผลการติดตามประเมินผลด้านบริการความรู้ พบว่า ผู้รับบริการมีความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงานเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๑๑ และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ดี – ดีมาก ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๓.๓๑

๓. เผยแพร่ผลงานด้านการศึกษาวิจัยของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร และหน่วยงานความร่วมมือเครือข่ายต่างๆ ให้แก่ผู้สนใจ ชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ผ่านเว็บไซต์อุทยานฯ และการประชุมสัมมนาทางวิชาการต่างๆ รวม ๓ เรื่อง ได้แก่

- การศึกษาวิจัยความเหมาะสมของพันธุ์ไม้ปลูกป่าชายเลนของอุทยานฯ
- การศึกษาวิจัยระบบนิเวศที่เหมาะสมเป็นถิ่นอาศัยของหิ่งห้อยในอุทยานฯ
- การศึกษาวิจัยการใช้ประโยชน์จากไมยราบยักษ์และขยะเหลือทิ้งในอุทยานฯ

๔. จัดระบบการคัดกรองโควิด - ๑๙ แก่ผู้รับบริการทุกคน และทำการตรวจสอบดูแลความสะอาดของสถานที่ประกอบกิจกรรม บ้านพัก ห้องประชุม รวมถึงห้องนิทรรศการและสื่อเรียนรู้ต่างๆ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ อุทยานฯ ได้ผ่านการตรวจประเมินมาตรฐานด้านการบริการ และได้รับมาตรฐาน SHA (Amazing Thailand Safety & Health Administration)

๕. ประสานความร่วมมือหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ในการจัดฝึกอบรม และจัดทำสื่อ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ให้แก่ผู้สนใจและประชาชนทั่วไป อาทิ สื่อนิทรรศการเรื่องการจัดการขยะเหลือศูนย์ และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อุทยานฯ ให้พร้อมต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดฝึกอบรมเรื่อง “การจัดการศัตรูพืชทางการเกษตรแบบผสมผสาน (IPM) ในไร่นา” ให้แก่เกษตรกรและหน่วยงานที่สนใจ จำนวน ๑๒๐ คน จัดทำสื่อการเรียนรู้ด้านการจัดการขยะผ่านสื่อออนไลน์ การเรียนรู้ระบบบำบัดน้ำเสียโดยวิธีธรรมชาติ และสื่อเผยแพร่ความรู้ผ่านป้ายประชาสัมพันธ์ความรู้ติดตั้งในพื้นที่อุทยานฯ เป็นต้น

การจัดค่ายฝึกอบรม และกิจกรรมสัมมนาเครือข่าย

การจัดพื้นที่การเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับประชาชน

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ได้รับโอกาสเพิ่มขึ้นในการศึกษาเรียนรู้และเข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานตามแนวพระราชดำริ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของอุทยานฯ ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพต่อไป

๒. เกิดชุมชนเครือข่ายเพื่อการเผยแพร่ความรู้และขยายผลความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่อื่น ๆ ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนจากการติดตามและประเมินผล พบว่า ชุมชนที่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ของอุทยานฯ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนในอีกทางหนึ่ง

รายละเอียดการดำเนินงานของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

- ค่ายพระรามหก กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เนื้อที่ จำนวน ๑,๒๔๔ ไร่ ๒๕๖ ตารางวา
- ค่ายนครสวรรค์ เนื้อที่ จำนวน ๕๔๔ ไร่ ๒ งาน ๙๔.๕ ตารางวา

พื้นที่อุทยานฯ ใช้ดำเนินงานอยู่ปัจจุบัน

๑ พื้นที่สิ่งปลูกสร้าง ได้แก่

- ๑.๑ ศูนย์หลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม สถานที่ทำการ ขนาด ๒๙.๕๐ ไร่ (นอกเขตพระราชทานที่ดิน)
  - ๑.๒ ค่ายการอนุรักษ์หลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นสถานที่พักค้าง และจัดค่ายฝึกอบรม ขนาด ๔๒ ไร่
  - ๑.๓ ค่ายสิ่งแวดล้อมนานาชาติ เป็นสถานที่พักค้าง อาคารศูนย์การเรียนรู้ และห้องจัดประชุมสัมมนา ขนาด ๔๒ ไร่
  - ๑.๔ แหล่งเรียนรู้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบครบวงจรประดิษฐ์ บริหารจัดการโดยองค์การบริหารน้ำเสีย ขนาด ๑๒ ไร่
- รวมพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง ทั้งหมด ๑๒๕.๕๐ ไร่

๒ พื้นที่พื้นที่พุทธอุทยานธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- ๒.๑ สวนป่าชายเลนทุลกระหม่อม (ฝั่งทิศตะวันออกของคลองบางคราน้อย) ขนาด ๘๕ ไร่
- ๒.๒ พื้นที่ปลูกต้นไม้ภายใต้โครงการรวมพลังพิทักษ์ดินธรรมชาติสู่สิ่งแวดล้อม เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ จำนวน ๔ พื้นที่ ได้แก่
  - ๒.๒.๑ พื้นที่ขนาด ๔๗ ไร่
  - ๒.๒.๒ พื้นที่ขนาด ๖๐ ไร่
  - ๒.๒.๓ พื้นที่ขนาด ๘ ไร่
  - ๒.๒.๔ พื้นที่ขนาด ๑๗ ไร่

รวมพื้นที่พื้นที่พุทธอุทยานธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด ๑๓๒ ไร่

รวมพื้นที่อุทยานฯ ใช้ดำเนินงานในเขตพระราชทานที่ดิน และนอกเขตพระราชทานที่ดินทั้งหมด ทั้งหมด ๒๕๗.๕๐ ไร่

